

Grootouders in actie voor de planeet en de jeugd

Jongeren die actievoeren voor meer klimaatmaatregelen zijn een bekend beeld. Met spandoeken en protestborden vragen ze aandacht voor extra maatregelen. Minder bekend is dat ook oudere generaties dit doen. Twee keer per maand demonstreren in Den Haag de Grootouders voor het Klimaat. Wie zijn zij en wat drijft hen? 'Het klimaatprobleem is groter dan we denken en de klimaatmaatregelen gaan niet ver genoeg en niet snel genoeg'.

Yvonne Brink

Sietse Brouwer (64) is vanaf het begin betrokken bij Grootouders voor het Klimaat. 'Ik was mede-eiser in de Klimaatzaak voor Urgenda toen ik mensen ontmoette die het initiatief hadden genomen om maandelijks te demonstreren bij de Tweede Kamer. Ik doe mee, dacht ik. We moeten veel meer de straat op om het klimaat op de agenda te krijgen.' Zo ontstonden vanaf december 2016 de Pleinbijeenkomsten. Dit vormt nog steeds een kernactiviteit van Grootouders voor het Klimaat. Twee keer per maand ruimt één van de Tweede Kamerleden een plekje in de agenda in en gaat op het plein in gesprek met de Grootouders. De eerste was Sybrand Buma, toen nog

Ook Jesse Klaver was te gast bij een Pleinbijeenkomst. Sietse Brouwer (zwarte jas) staat rechts van Jesse Klaver.

fractievoorzitter van het CDA. Brouwer: 'Buma zag eigenlijk geen draagvlak voor de eisen van de Grootouders. Dat vond hij zelf ook best een probleem, maar in de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 was klimaat nog helemaal geen issue. Gaandeweg hebben we de reacties van Kamerleden zien veranderen, er is nu meer bewustwording en oprechte belangstelling. Wij hameren erop: doe aan voorlichting, vertel het eerlijke verhaal, zorg dat er draagvlak komt.' Ook Marlies Gommers (69) ziet deze verandering onder de Kamerleden. 'Dat komt ook omdat we stug volhouden. De Pleinbijeenkomsten roepen een heel directe associatie op met de Dwaze Moeders in Argentinië, dat hebben we bewust zo gekozen', zegt Gommers. 'De kracht van de volharding en de herhaling. Daardoor blijft de aandacht trekken. Dat merk je ook aan de Kamerleden.'

'Onze zorgen gaan boven partijpolitiek uit'

Gommers is ook vanaf het begin betrokken bij Grootouders voor het Klimaat. Een documentaire uit Latijns-Amerika inspireerde haar. 'Die ging over grootmoeders uit verschillende inheemse volken in Zuid-Amerika. Het sprak me heel erg aan hoe ze hun zorgen om de aarde benaderden vanuit het grootmoeder zijn en de symboliek van moeder aarde. Maar zij hielden het vooral bij rituelen, ik wil juist de politiek en het bedrijfsleven aanspreken. Op dat niveau worden besluiten genomen.'

Urgentie

Brouwer typeert Grootouders voor het Klimaat als een club van senioren die voor de jongere generaties opkomt. 'Wij maken ons zorgen om de toestand van de wereld waarin onze kleinkinderen opgroeien. Er is weinig tijd meer, elke ton CO2 verergert het

probleem. Die CO2 gaat echt niet vanzelf uit de atmosfeer. Wij houden zielsveel van onze kinderen, ook voor hen willen wij een leefbare wereld. We moeten aan de gang met oplossingen.' Dit gevoel van urgentie en de gedeelde zorg om de jongere generatie typeert Grootouders voor het Klimaat. Voor Gommers heeft de beweging daardoor een grote kracht. 'Onze zorgen gaan boven partijpolitiek uit en daardoor is onze achterban heel divers. Dat geeft ons een unieke ingang. Geen enkele overtuigde partijtjger, van links of van rechts, kan tegen grootouders zijn. Iedereen heeft grootouders en de grote meerderheid heeft daar goede ervaringen mee. Mensen voelen zich dus niet bedreigd, vinden ons onschuldig. Dat geeft ons meer toegang tot politiek en bedrijfsleven.'

Het is dan ook niet bij de Pleinbijeenkomsten gebleven. Inmiddels heeft Grootouders voor het Klimaat duizenden sympathisanten, wordt de beweging ondersteund door Urgenda en werkt ze samen met de Jonge Klimaatbeweging en met vergelijkbare organisaties in Europa als Mothers for Climate. 'Samen met De Groene Pabo hebben we ook de Voorleesochtenden bedacht, waarbij senioren op basisscholen voorlezen uit boeken die het klimaatprobleem op een goede manier vertellen', zegt Brouwer. 'Daarnaast worden we ook steeds actiever richting de provinciale politiek. We willen het klimaat opgenomen krijgen in de diverse verkiezingsprogramma's en coalitieakkoorden.' Voor dat laatste zet ook Gommers zich in. Samen met de Gelderse groep van Grootouders is ze actief in de schooldakrevolutie. 'We roepen de gedeputeerden op om

Bij klimaatmarsen -en stakingen zijn de Grootouders ook actief. Marlies Gommers is zichtbaar met de rode jas.

boven de partijpolitiek uit te stijgen en praktisch bezig te gaan. Bijvoorbeeld door alle daken van scholen met zonnepanelen te beleggen. Dat is redelijk makkelijk te organiseren, heel educatief en je helpt de CO2 te verminderen.' Daarnaast lobbyt ze samen met de Klimaatoma's bij het CPNB om 'Moeder Aarde' als thema te kiezen voor de Kinderboekenweek 2021. 'Daarvoor zijn we een petitie gestart die je op de website van de Grootouders kunt ondertekenen.'

Voedselbos

Actief bijdragen aan CO2-reductie staat daarnaast hoog op de agenda. 'We zijn druk met de crowdfundingactie het 'Leuker Voedselbos van boer Mark', aldus Brouwer. 'Dat doen we samen met een boer uit Noord-Limburg die graag wil verduurzamen en op zijn land een voedselbos wil aanleggen. Van het geld dat inmiddels binnen is, hebben we onlangs de hagen aangelegd die straks de beschutting voor de planten geven. Voor ons is deze actie belangrijk: we stralen ermee uit naar het publiek dat we om moeten schakelen

van vlees naar plantaardige eiwitten. Bovendien legt zo'n voedselbos wel 10 ton CO2 per hectare per jaar vast, het is klimaatbestendig, geweldig voor de biodiversiteit en levert gevarieerd en gezond voedsel.'

Binnenkort gaat Brouwer met pensioen maar hij blijft actief voor de Grootouders en met ander vrijwilligerswerk. 'Actievoeren geeft veel sjeu aan het leven. Dat gevoel van solidariteit en samen de schouders eronder is heel goed voor de geestelijke gezondheid.' Ook Gommers blijft actief. 'Ik heb me altijd geïnteresseerd voor het klimaat, maar nu neemt het echt een grote plaats in in mijn leven.' Dat haar generatie ook deze maatschappij heeft voortgebracht is een punt van discussie onder de Grootouders, zegt ze. 'Ik ben geen big spender, maar we hebben allemaal onze kinderen verwend, al die luxe waar we aan gewend zijn geraakt. Ook ik heb mijn voetsporen gezet in de vervuiling, heb vroeger gezocht naar de goedkoopste vliegreizen. We moeten allemaal tot bezinning komen.'

Foto's: Branko de Lang

Meer Informatie over de crowdfundingactie, de petitie en verdere activiteiten van Grootouders voor het Klimaat is te vinden op <https://grootoudersvoorhetklimaat.nl/>

De zichtbaarheid van een onzichtbare vijand

Een pandemie. Dat is even geleden. De afgelopen maand liet een bijzondere contradictie zien: de zichtbaarheid van een onzichtbare vijand. Vooralsnog onzichtbaar, voor mij althans. Naast mensen infecteert deze vijand echter ook de nieuws- en praatprogramma's: alles staat in het teken van het nieuwe coronavirus. Als westerse en geprivilegieerde mens is het enige leed dat mij tot nu toe treft het vaker moeten wassen van mijn handen, een gebrek aan sociaal contact en een kapsel dat vreemde vormen aanneemt. Let wel: er is betaalbare zeep. Er is warm water uit een kraan in mijn eigen huis, dat overigens groot genoeg is om 'social distancing' mogelijk te maken. En als het dan toch misgaat, is er een collectief van zorgprofessionals dat alles op alles zet om je op te vangen en te ontslaan.

Hoewel het misschien verleidelijk is om te beweren dat coronagerelateerd leed *grosso modo* overal op dezelfde manier ervaren wordt, het verdriet na het verlies van een dierbare is een menselijk gegeven, volgt hier niet uit dat dergelijk leed overal even pijnlijk is. Je kiest niet waar je geboren wordt, dat doet de toevalligheid wel. En laat die toevalligheid in plaats en tijd bepalend zijn voor je leven. Dat maakt een crisis als deze pijnlijk duidelijk. De impact van het nieuwe coronavirus in landen als India en Congo wordt door experts als een regelrecht drama beschouwd. Een land waarin u en ik per toeval geboren hadden kunnen zijn. Dit zijn landen die al bij aanvang van de confrontatie met de onzichtbare vijand met 1-0 achterstaan, omdat zij te kampen hebben met een gebrek aan zorgcapaciteit, beschikbare of betaalbare zeep of laat staan een solide gezondheidszorg.

Des te storender is het wanneer de minister-president het gedrag van de verwende mens kennelijk moet corrigeren en zelfs handhaven wanneer gevraagd is om je aan maatregelen te houden die hier überhaupt mogelijk zijn. Je sterft niet aan een tijdelijk gebrek aan sociaal contact. Ook niet aan thuiswerken of een kapsel dat je liever niet hebt. Het verdriet van het verlies van een dierbare is dan misschien wel universeel, de pijnlijke ervan is dat niet. Eigen of overgedragen leed door een laconieke houding in een land als het onze is pijnlijker dan in India, omdat het committeren aan de hier opgelegde maatregelen überhaupt mogelijk is. Het leed hier wordt beperkt door je aan tijdelijke maatregelen te houden die relatief weinig vragen. Omarm je toevallige privilege en houd je hier dan ook aan.

Brandon Pakker is filosoof en redactielid van De Linker Wang

